

کارگاه دولت‌سازی

از ایده تا اجرا با دکتر (!) هرتزل

محمد وحیدی

نگاهی به متن سخنرانی خالق جنبش صهیونیسم

در اولین کنگره جهانی صهیونیسم

در شماره قبلی وقایع اسرائیلیه از تشکیل اولین کنگره صهیونیسم به پیشنهاد بنیامین زئو (تئودور) هرتزل در سوئیس گفتیم. کنگره‌ای که به تشکیل جنبش و بعد سازمان جهانی صهیونیسم منجر شد و در اقدامی در پنجمین جلسه کنگره دستور ایجاد صندوق ملی یهودیان نیز برای پشتیبانی مالی اسکان یهودیان و ساخت شهرک تا تشکیل دولت یهود، داده شد. کنگره‌ای که خشت اول تشکیل رژیم اسرائیل بود. این شماره هم زیاد صحبت نمی‌کنم و طول و تفصیل نمی‌دهم، چون باز هرچه بگویم به پای خنده داری و وقاحت این حضرات نمی‌رسد. یک راست به سراغ متن سخنرانی خود دکتر (!) هرتزل می‌رویم. متن سخنرانی‌ای که در سایت سازمان جهانی صهیونیسم با عنوان «سنگ‌بنای پناهگاهی امن برای ملت یهود» برای نسل‌های آینده یهودیان به یادگار گذاشته شده؛ که فراموش نکند از کجا آمده‌اند و آمدنشان بهر چه بود.

ما جمع شدیم تا سنگ بنای پناهگاهی امن برای ملت یهود بگذاریم

اعضای محترم کنگره! به عنوان یکی از برگزارکنندگان، افتخار من این است که به شما تبریک بگویم. من می‌خواهم این کار را در چند کلمه انجام دهم، زیرا هر یک از ما اگر در لحظات ارزشمند کنگره صرفه‌جویی کنیم، به خوبی به هدف نهایی تشکیل این کنگره کمک خواهیم کرد. در طول سه روز، ما باید چیزهای مهم زیادی را ترتیب دهیم. ما می‌خواهیم سنگ بنای خانه را بگذاریم، خانه‌ای که خانه اطمینان ملت یهود خواهد بود.

این اتفاق به قدری بزرگ است که ما باید فقط با ساده‌ترین عبارت و البته محتاطانه از آن صحبت کنیم. همه ما باید سعی کنیم مروری و شرح وضعیتی از اوضاع یهودیان و حال کنونی مسئله یهود ارائه کنیم. اقدامات دیگر برای بهبود وضعیت و پیشبرد راهکارهای ما توسط دوستانمان و همراهی دیگر یهودیان از سراسر دنیا انجام خواهد شد.

وضعیت یهودیان خوشایند نیست

اخباری از وضعیت یهودیان در کشورهای مختلف می‌شنویم. همه شما می‌دانید که این وضعیت، خوشایند نیست. اگر اوضاع برای یهودیان فرق می‌کرد، تردید وجود داشت که ما در اینجا با هم باشیم. وحدت ما برای قرن‌ها دچار وقفه‌ای طولانی شد؛ هرچند در سرنوشت یهودیان این‌طور مقدر شده بود که بخش‌های پراکنده قوم یهود، رنج‌های بسیاری را در مکان‌های مختلف تحمل کنند. اما در این زمان، یعنی زمانه خود ما، به لطف شگفتی‌ها و اختراعات جدید در حوزه حمل و نقل، انتقال اطلاعات و ایجاد ارتباط در عصر جدید، لحظه‌ی یکی شدن زودتر فرا رسیده است. در این زمانه که همه چیز در حال پیشرفت است، همه جا خودمان را در محاصره دشمنی باستانی می‌بینیم و احساس می‌کنیم. یهودستیزی نام مدرن این هیولای باستانی است.

اولین اشتباهی که یهودیت مدرن مرتکب شد، انفعالی بود که در برابر سرعت این تغییرات از خود نشان داد و زیر فشارهای این هیولای باستانی (یهودستیزی) دوام نیاورد و وا داد. انفعالی که به سرعت به درد و خشم تبدیل شد. بعضی از برادران ما حتی ممکن است ندانند که چقدر روح هم‌کیشان خود را آزار داده‌اند. یهودیت مدرن و تحصیل‌کرده، آن که محله یهودی‌نشین را ترک کرد، کسی که خود را از تجارت جدا کرد، در اصل از پشت به قلب یهودیت خنجر زد.

نگاهی که جهان به ما دارد همیشه با تحریف و تعریف ناقص بوده است. احساس تعلق و اشتراکی که ما برادران از هم جدا افتاده به هم داشتیم، در حال فروپاشی کامل بود، زیرا یهودستیزی دوباره بعد از قرن‌ها به شکلی مدرن برگشته و به ما حمله کرده است.

صهیونیسم، بازگشت به یهودیت قبل از بازگشت به سرزمین یهودیان است

شاید بتوان گفت ما الان هم به خانه برگشتیم. صهیونیسم، بازگشت به یهودیت حتی قبل از بازگشت به سرزمین یهودیان است. ما، پسرانی که به خانه برمی‌گردیم، چیزهایی را در خودمان می‌یابیم که در وهله اول نیاز به اصلاح دارند. به خصوص که ما برادرانی داریم که در پایین‌ترین سطح فقر زندگی می‌کنند. اما در خانه آینده، همه چیز آن‌طور که به ما وعده داده شده می‌شود، زیرا روشن و معلوم است که هیچ قصدی برای تضعیف پایه‌های مقدس نداریم. این مهم با اعتقاد و پایه‌ریزی ایده صهیونیستی در برابر ما آشکار خواهد شد.

صهیونیسم، حتی قبل از اجرایی شدن، در همین حال حاضر هم مشخص است که در دستیابی به آینده وعده داده شده آرمانی ما، که قبلاً غیرممکن تلقی می‌شد، موفق شده است. ارتباط نزدیک بین مدرن‌ترین عناصر یهودیت و محافظه‌کارترین عناصر. اگر این اتحاد معجزه نیست، پس چیست؟ همین حضور و فداکاری شما دلیل دیگری بر این واقعیت است که یهودیان یک قوم هستند. چنین وحدتی تنها در پس‌زمینه یک ملت امکان‌پذیر است. در اینجا بحث‌هایی در مورد سازمانی که همه آن را ضروری می‌بینند وجود خواهد داشت. ما صهیونیست‌ها برای حل مسئله یهود تنها انجمنی بین‌المللی نمی‌خواهیم، بلکه خواهان یک تفکر و ایده‌ای بین‌المللی هستیم. این تفاوت برای ما از اهمیت بالایی برخوردار است و من دیگر نیازی به توضیح بیشتر در این موضوع برای شما ندارم.

تبدیل مسئله یهود به مسئله صهیونیستی

یهودیت و صهیونیسم این به ظاهر تفاوت‌ها و اختلاف‌ها، تا حد زیادی تعیین‌کننده تشکیل کنگره ماست. محال است که دیگر ما از انجمن‌های مخفی، مداخلات پنهانی و راه‌های پنهان صحبت کنیم؛ بلکه فقط از بحث آزاد و آشکار و در معرض انتقاد دائم و کامل در برابر افکار عمومی جهان صحبت می‌کنیم. یکی از فوری‌ترین موفقیت‌های جنبش ما، که خطوط کلی آن را امروزه می‌توان تشخیص داد، این است که ما مسئله یهود را (که نهان روشی و جمع‌گریزی بخشی از آن است) به مسئله صهیون (یک

جنبش و سازمان کنشگر) تبدیل خواهیم کرد. چنین جنبش مردمی بزرگی را باید از زوایای مختلف درک کرد. بنابراین کنگره به ابزارهای معنوی احیا و پرورش آگاهی ملی یهودیان نیز خواهد پرداخت. در این مورد نیز باید با سوءتفاهم‌ها مبارزه کنیم. ما اصلاً به این فکر نمی‌کنیم که از وسعت کامل فرهنگی که به دست آورده‌ایم دست برداریم و همه را به یک چوب برانیم و یک شکل کنیم؛ بلکه به تعمیق بیشتر فرهنگ فکر می‌کنیم. جدای از این، زندگی معنوی یهودیان همیشه نسبت به مشغله‌های جسمانی آن‌ها کم‌نقص بوده است. این را مردان عملی که پیش از صهیونیسم کنونی بودند، زمانی که شروع به کشت و کشاورزی یهودی کردند، درک کردند. باید همیشه از این تلاش‌ها برای شهرک‌سازی در اسرائیل، آرژانتین و کشورهای شرقی اروپا صحبت کنیم. آن تلاش‌ها و تجربه‌ها (در شهرک‌سازی و کشاورزی و تجارت توسط یهودیان معنوی) سنگ بنای ایده صهیونیسم بودند.

یک ملت فقط می‌تواند به خودش کمک کند

این حرکت باید بزرگ‌تر باشد. مردم ما فقط می‌توانند به خودشان کمک کنند. اگر نتوانند این کار را انجام دهند، هیچ کمکی از بیرون برای آن‌ها نیست. اما ما صهیونیست‌ها می‌خواهیم مردم را به خودیاری و اتکالی به خود تشویق کنیم. اما نباید امیدهای واهی و ناسالم ایجاد کرد. هر کس با خیالی آرام به مسائل بیندیشد، ناچار خواهد شد اعتراف کند که صهیونیسم جز از طریق مشورت آشکار با عوامل سیاسی کشورهای دیگر با مسئله یهودیان، نمی‌تواند به هدف خود دست یابد. دشواری‌های کسب مجوز برای فعالیت‌های شهرک‌سازی، همان‌طور که می‌دانیم، توسط صهیونیسم به شکل کنونی آن هنوز ایجاد نشده است. اعتقاد اعضای این جنبش، مبنی بر اینکه اسکان یهودیان در مقیاس وسیع باید مورد مذاکره قرار گیرد را می‌توان از طریق گفتار آشکار و رفتار وفادار با دوستان خارجی خود به دست آورد. امروز خیلی باید در مورد آن صحبت کنیم. در مورد اینکه توافق در نهایت چه شکل حقوقی خواهد داشت، فقط این یک چیز باید به عنوان یک قانون تثبیت شود و تصویب هم خواهد شد؛ اساس فقط می‌تواند یک حالت عملی و واقعی از حق قانونی ما برای تشکیل دولت یهود باشد، نه یک حالت منفعل در ذهن.

برنامه بازل

برنامه بازل اولین مانیفست جنبش صهیونیستی بود که بین ۲۷ تا ۳۰ اوت ۱۸۹۷

پیش‌نویس شد و در اولین کنگره صهیونیستی در بازل سوئیس در ۳۰ اوت ۱۸۹۷ به اتفاق آرا به تصویب رسید. با این برنامه اهداف جنبش صهیونیستی را به شرح زیر می‌توان بیان کرد. صهیونیسم به دنبال ایجاد خانه‌ای در فلسطین برای مردم یهود است که تحت قوانین عمومی تضمین شده باشد. برای دستیابی به این هدف، کنگره ابزارهای مقابل را در نظر گرفته است. ترویج مصلحتی اسکان کشاورزان، صنعتگران و پیشه‌وران یهودی در فلسطین، سازماندهی و گرد هم آوردن همه یهودیان از طریق رویدادهای محلی و عمومی طبق قوانین کشورهای مختلف و تقویت احساس یهودی و آگاهی ملی؛ همچنین مراحل مقدماتی برای اخذ موافقت دولتی که برای دستیابی به مقاصد صهیونیستی ضروری است.

